

АРАД ЗОНОЙ ДУНДА НАУЧНО-ГЭГЭЭРЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ ҺАЙЖАРУУЛХА

Научно-гегээрэлэй пропаганде эмхидхэхэ тухай (б)-гэй Обкомой бюрогой гол гараһанһаа хойшо нэгэ үнгэрөө. Энэ турша соо и юһэн аймагууд өөһэд өтөө бүлэг лекторнуудтай хо, огторгой, сдо мүшэд, р дэлхэйн ба байгаалин ал гэхэ мэтын һонирхолтой дэлнуудаар эмхидхэл ба нүүдлэ бэлэдэжэ байна. Шэжэн Улан-Удэ горонго ба мөншэ гэдэг станци дээрүн ИВРЗ дэ лекци уншаха нүүт байгуулагдаа. СССР-эй Наркомпросой лектор бюро болбол ажл хүрээ хаянай һайжаруулжа лаа.

Баримтанууд хадза мандэи хүтэлгэрлэхэ эмхидхэнүүд, арад гегээрэлэй, орой ба аймагуудай талбалбол арад нийтын дунда научно-гегээрэлэй хүдэлмэрийжаруулхын тула абынас оролдосот Игоор оролсожо аниһень гэршэлнэ. Саашан оролдогто адилхине эрдэмтэн гүнзэги хүмүүдтэй хүдэлмэрээр дэмжэхэ гэгтэй. Тэрэнэй тулада манай горд ба хүдөө нутаг эрдэм ухаанай хүдэлмэршэд, мэргэжэлтэд, албад тон ехэ үүсхэлтэйгээр шухала хэрэглэ хабзагд хэбэ лэбтай.

(б)-гэй Обкомой бюро научно-гегээрэлэй пропаганде бурят-мон ол хэлэн хэхэ тухай шухала айна хандуулан байха юм гэхэдэ, бурят-монгол хэдэра научно-гегээрэлэй хүдэлмэри ийү хадэ дэб дээрэ хэдэл бэрхэшэлүүд өлхөхө болон. Нэгэдэ еэр, монгол хэлэн дээрэ научниг үлдхэй лекци абаунишаха тинэ шадабаринүүд хомор ба, хөбрлөхөр, го-гегээрэлэй пропагандын дэлнууд тушаа бурят-монгол дээрэ гарһан номууд үгы ү байна. Тинэ дэрэбээ монгол хэлэн дээрэ науч гегээрэлэй хүдэлмэри хэсын һайсз бэлэдхэл хэхэ, то тусгай зохиохо шухала. Наркомпрос бэ тэрэнэй нутагтахи органууд болбол научно-гегээрэлэй пропаганде эмхидхэл хэлэн дээрэ эмхидхэ шалаха хүнүүдлэ хэ абаха ба тэдэнэй саланулам мргэжэл ургахата туһаламжа үзүүлэхэ гэгтэй. Тинэ залуу кадр хүдэлмэри дээрэнэ мэргэжэлтэй мүн лэ бэетэй эмхидхэ үзүүлэхэ аргатай эмхидхэ. Пропагандист, "Спутник" гэдэг журнаниуудта

гараһан научно-гегээрэлэй төмэтэй шухала статьянууды ба мүн нутагай эрдэмтэдэй һайн лекцинууды бурят-монгол хэлэн дээрэ оршуулжа, тусхай ном болгожо хэблээд хүдөө нутагуудта эльгээбэлэнь, тэрэнэй аша үрэ тон ехэ байха. Лекторнуудта заабари үгэжэ байха ба тэдэнэй хүдэлмэринь лүй дүршэлнүүдлэ андалдуулжа байха гэжэ—гегээрэлэй таһагуудай, лекторнуудэй шухала зорилго болон.

ВКП(б)-гэй айкомууд болбол научно-гегээрэлэй хүдэлмэринэ өөрынгөө гарта абажа, ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой энэ оной ноябрин 1-эй тогтоолой хэлбэршэжэ дүүргэлтэ хангаха ёһотой. Лекцинуудэй шанар үргэхэ, научно-гегээрэлэй хүдэлмэринэ түсэлэй ёһоор ябуулаха, байгаалин бүхь юмэ нүүдлэ байһан ёһоорын митеринистическээр тайлбарилжа үгэхэ, наука, техника ба культурын бүхь дэбжэлтэнүүд тухай арад түмэндэ сар үрэлжэ мэдэсэжэ байха тэшэ партини айкомуудай, арай гегээрэлэй таһагуудай оролдогто хэһэлэнь зорюулагдха ёһотой. Тэрэнэй тулада дэлхэйн байгуулагда, Нара ба Газарай бии болон тухай, ажа амидаралай бии болон ба сашадаа хүжэһэн тухай, хүнэй өө мхабад тухай, үбшэн талхалай шалтганууд ба тэрэнэй тэмсэхэ арганууд тухай, тарһан ажл ба мэдэжэ тухай эрэм ухаанай заабаринүүд болон бүсэд олон һонирхолтой асуудалнууд тушаа үргэн нийтын дунда лекци ба хөөрлөдөнүүдлэ алгадгүй үнгэрэжэ байха шухала.

Энэ ехэ хүдэлмэриэ зарим аймагуудай, илан ага Кудара, Хэжэнгэ, Түнхэлэй аймагуудай арай гегээрэлэй таһагууд, партини комитетуудай хамзархадггүй дэрэбээ, хайшэ хэрэгээр ханджа, мүнөө хүртэр лекторнууды шэлэжэ абаггүй, шухала ном дэбтернууды бэлэдхэгүй, культурина-гегээрэлэй эмхидхүүдлэ эздагай һалай байгажа байна.

Шинэ харюусалгагүй хэрэгтэ энэ дары эсэ табил хэрэгтэй. Үргэн нийтын, үбгэд хүршэдэй дунда эрдэм ухаан тухай һонирхолтой лекцинууды эмхидхэжэ, бидэниэ тэдожо байһан бүхь юмэнүүдлэ тэдэнэй зүбөөр оолгожо абаха хэрэгтэ эрдэм мэргэжэлээр туһалха хамэ бүхь арганууд бии. Нютигуудтахи хүтэлгэрлэхэ эмхидхэн зурганууд научно-гегээрэлэй хүдэлмэринэ арад нийтын дунда һайнаар табиха ёһотой.

Арба ба арба гаран үлхүүдлэ түржэ хүмүүжүүлэн эхэнэргүүдтэ СССР-эй Верховно Советдэй Президиумдэй түрүүлэгшэ М. И. Калинин болбол «Эхэ-герой» гэгэн хүндэтэ нэрээрэгэ олгойгон грамота ба «Эхэ-герой» гэгэн орден барюулба. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. И. Калинин ба А. Ф. Горский гэгшэд бүлэг Эхэ-геройнуудай дунда туунал. Г. Широковой фото. (ТАСС-эй фотохроника).

Советскэ Информбюроһоо

Ноябриин 27-ой оперативна мэдээнһээ

Ноябриин 27-ой туршада ЧЕХОСЛОВАКИИНИ газар дээрэ манай сэрэгүүд 60 гаран һуурин газары, тэдэнэй дунда ДОЛГОНЯ, СВИДНИЧКА, КРУЖЛОВА, КАПИШОВА, ЯДОМИРОВА, ШЕ-МЕТКОВЦЕ, МАЛЫЕ ба ВЕЛИКИЕ СТАШКОВ-ЦЕ, НИЖНЯЯ ОЛЬКА, ГРАБОВЕЦ, НАЦИНА ЛОШ НОВЦЕ, ГАТАЛОВ, ДУБРОВКА, ОБРИН, СЕНТЕШ гэдэг газарнууды ба РАДВАНЬ.

КОЖНОВЦЕ, ЕЕЛИНИЙ ГИРЕШ, СТРАЖНЕ гэдэг түмэрзай станцинууды байлдатгайгаар эзэлэн абаха. Фронтын өндө учасгоууд дээрэ тагнуушадай бэдэрэлтэ ба хээн газарта бага зэргин удхашанартай байлдаанууд болоо. Ноябрьрин 26-да манай сэрэгүүд 21 немецкэ танк гэмтэһэн ба үгы хээн байна.

Чехословакида манай сэрэгүүд байлдаатайгаар 10 километр хүртэр урагшаа дайшаба. Гумение городһоо хойгуур түмэрзай ехэлэн учасго немецүүдхэ сэтбэрлэгдэ. Дайсан болбол сухарихадаа харгыгаа минировалжэ хүүргэнүүдлэ тэһэлэ. Советскэ ябган сэрэгшүүд олон тоото хэдын горхонууды тэһэлэ. Советскэ ябган сэрэгшүүд олон тоото хэдын горхонууды гаталан, хэда соогуур нэгтэрэн гаража гитлеровенүүдлэ һалай бандангүй намнаха зуураа тэдэниэ сэрэг болон техникын талаар ехэ гээлтэдэ оруулан байна. Манай сэрэгүүд Лаборен муронни гаталан гарахад тэрэнэй баруун эрье дээрэ хээн һуурин газары эзэлбэ. 470 немецкэ солдат ба офицер плендэ абтаһан ба 15 ехэ буу, 35 пулемет болон бусад грофей булагдан абтаһан байга.

Неггава (Митгава) городһоо баруугаар танквууд ба самоходно ехэ буунуудаар хүсэжүүлэгдэһэн немецкэ ябган сэрэгэй батальон байлдаатайгаар тагнуул хэбэ. Немцууд 10 дахин атака хээт, тэрэ бүрдлэ гэдэртэ сохигдон байгаа. Эдэ атакы сүзлэриууд сохигдоо манай боеүүд 200 шахуу гитлеровеные, мүн тэрэшээн дайсанай 2 танк ба самоходно ехэ буу үгы хээ. Ондө нэгэ газарта советскэ тагнуушад үглөөгүүр эртэ немецүүдэй траншей хулар сүмэрэн орожо, тэрэниэ эзэлбэ. Бүхэл үдэрэй туршада гитлеровенүүд аллаһан кэспинүүдаа тэхэрүүлэн абаха гэжэ хэдэһэн байгаа. Дайсанай контратаканууд гэлэртэ сохигдобо. Батальон шахуу немецкэ ябган сэрэгүүд үгы хэгдээ.

та сохигдоо, немецүүдэй хэдэи пулеметно үүр ба артиллерийскэ батареи үгы хэгдээ. Ондө нэгэ газарта лейтенант Потвенок гэгшын командлагга доро ябалай боеүүд гэг гэгтэ дайсанда атака хэжэ, 40 гитлеровеные хэдаһан байна.

Ужгород городһоо баруугаар манай частьнууд гол оршоной набтар газараар, талаар ба убагтай нуга газараар довтолжо ябана. Харгыгүй ба уба саһатай газараар ябалай муртөө советскэ подразделениүүд тойрон орохо маневрнууды үргэнээр хэжэ, дайсанай частьнуудай сухариха замууды таһалай, тэдэнэрые үгы хэнэ. Манай нэгэ батальонной боеүүд Латорица мурэниэ гаталан гараха гэжэ хэдэһэн дайсанай зенитчигүүдтэ гэг гэгтэ атака хэбэ. 52-дохь венгерскэ зенитчэ артиллерийскэ

Неггава (Митгава) городһоо баруугаар танквууд ба самоходно ехэ буунуудаар хүсэжүүлэгдэһэн немецкэ ябган сэрэгэй батальон байлдаатайгаар тагнуул хэбэ. Немцууд 10 дахин атака хээт, тэрэ бүрдлэ гэдэртэ сохигдон байгаа. Эдэ атакы сүзлэриууд сохигдоо манай боеүүд 200 шахуу гитлеровеные, мүн тэрэшээн дайсанай 2 танк ба самоходно ехэ буу үгы хээ. Ондө нэгэ газарта советскэ тагнуушад үглөөгүүр эртэ немецүүдэй траншей хулар сүмэрэн орожо, тэрэниэ эзэлбэ. Бүхэл үдэрэй туршада гитлеровенүүд аллаһан кэспинүүдаа тэхэрүүлэн абаха гэжэ хэдэһэн байгаа. Дайсанай контратаканууд гэлэртэ сохигдобо. Батальон шахуу немецкэ ябган сэрэгүүд үгы хэгдээ.

◆ Пултуск городһоо урдуу хойр талаһаа тагнуулай бүлэгүүдэй ябууланууд хэгдээ. Нэгэ газарта манай боеүүд һүнидөө немцуудэй байһан газарта сүмэрэн орожо блиндажы доторын байһан гитлеровенүүдтэй хамта тэһэлээ. Советскэ тагнуушад хоёр пулемет буулан абаад, 5 хүниэ плендэ абаад гээлтэдэ оронгүй мөһөлөнгөө частьда бусажэ ербэ.

◆ Улаантугта Балтийскэ флотой авиали Лепая (Либав) портын оршондо 3.000 тонно уба түрхэ хэмжээтэй немецкэ транспортые шэнгээгээ.

◆ 9-дохь венгерскэ цэрганич на дивизини 29-дохь полкиин 3-дахь батальонной плендэ абтаһан командир подполковник Миклош Якоб гэгшэ ингэжэ мэдүүлэ: «Венгри дайгаз алла. Энэ ушар болбол Тисса мурэниэ оводуудай гаталанһаа хойшо бүгдэлдэ элигэ болоо. Венгридэхи һүүлшын собитинууд армида өхээр үлөөлбэ. Олон солдадууд Германиин талада дай хэхлэ буруушаажа элигээр үгэ хээдэг ба армиһаа бодхуудатай болобо».

финансова хүдэлмэри. Тэгшэд шан абаха ба ад зүйлэй 4-дохь биледые амжалтатайгаар алайнгаа түлөө Сэлэнгын финансова таһагы дагша Д. Ч. Чимытов, Хорин финансова таһагы дагээр Ц. З. Тыхеев ба Хойто

Байгалдай аймагай финансова таһагы даагшын улгы дүүргэжэ Л. А. Жданов, мүн ээ аймагуудай Нөөсэлгын кассанууды даагшад нүхэд Е. Б. Гомбова, Х. Д. Ардина болон А. И. Шелковникова гэгшэд БМАССР-эй Совнаркомээр шагнагдабад.

Хараалта Германиин зүрхэн худар

Баруун урдахаа эхлээд, зүүн хойно хүртэр тэнгэрийн хаяа шад улайшоод байханаа, гэгээ өрөхтэй хамта лаб хара утаагаар бүрхөөгдэнэ. Хүндэ хүндэ тэвэрлэгэнүүд боложол боложол байна. Шаралжа байхан үбнэ могоон, ой модоной набша намаа хуйхаршаан юмэдээ барайна.

Манай гушан зургаан бомбардировшигууд юнэ юнөөрөө нубарин барууда. Төдөвине дээрэ доронь урда хойнонь орожо ябаад, зургаан истребительнүүд үлэснэ. Алар дээрэ гараад бүрэлзэн ябахдаа өдө унавай өбөргө ялаажа ябаан загаванай үхибүүдье хануулна.

Гэвтэ шахэнэй үзүүртэ аягүй абяан дуудана. Зевитчигүүд өхө буунуудайнгаа ута сэмгөнүүдье түргэ түргэн баруун хойшоно шэглүүлнэ. Баруун хойно халхаша мэтэ хүдэлэнгүй байхан үүлэнэй саанаа арбан хоёр мессернүүд гаража эрөөд манай бомбардировшигуудай ара таланаань довтолхые оролдно. Тээд энэнь бүтэбэгүй. Манай истребительнүүд дайсанай самолёдуудай хоорондуурьнь хаха зуран орожо хоёр тээшнэ тавалаад, тус тустань довтолжо оробо. Энэ үетэ манай бомбардировшигууд дайсанай толгой урууны бөмбөдөжө эхилбэ.

Зүүн Пруссин хилые халхалжа байхан дайсанай бүхэжүүлгэнүүдье бута сохижо оролон гансал гушан зургаан бомбардировшигууд тухай бэшэнэб. Энэ үлэр, өлөнэй хойшонхо үлэрнүүдтэ, ганса үлэр бэшэ хэлэн үлэр, хэлэн хүни ото бэртэ хэлэн планээнэй самолёдууд нийлээ гэшнэб? Самолёт бүхэн хэдэн толно бөмбө дайсанай бүхэжүүлгэ, боолтонүүд дээрэ хаяа гэшнэб? Зүүн Пруссин хилые довтолжо эхилэн үлэсгүүр нэгэ часай туршада толгой дээгүүрээ оруулжа ошонон манай улаан мүнэтэ самолёдуудье тоолохотом зуу хөлө гаран болоо вэл. Нэгэ час соо! Дайсанай самолёдууд олоороо агаарта гараха аргагүй байгаа. Гарахан зарманнинь манай зепткэнүүдтэ ба истребительнүүдтэ бута сохилдог гү, үгышье наа юушье хэжэ шадангүй зугаадаг байгаа.

Артиллери тухай бэшэе. Гансал сержант Петрашевой ехэ бүүгай сэмгэн дээрэ зургаан зурлаа байна. Петрашевой ехэ бүү хоёр үлэрэй турша соо дайсанай зургаан ДОТ ба ДЗОТ-уудье бута сохёо. Тээд хэдэн петрашевууд өөһөдынгөө хүсэтэ ехэ буунуудар Зүүн Пруссин бүхэжүүлгэнүүдье онги сохёо гэшнэб? Бүхн фронтые абажа үзэхэдэ толгойло багтангагүй тоо боложо болохо, багтахашье наа абахаар тоосонь гаргахань бэрхэ болохо жэшээтэй. Нэгэ километр гээрай туршада гурба дүрбэн зуун ехэ буунуудай сэмгэн Германиин зүрхэн худар шэгүүдтэй байгаа.

Дайсан Пруссин зүүн хилые

хэдэн жэл ута бүхэлжэ байхан байна. Үшөө дайнай урда тээ Германиин цементэ заводуудта тусгаар шудлагданан шэрэм цемент хоёршоо бүрдэнэн бөмбө, бүхэжүүлгын түхээрлэгэнүүдье асаржа, Зүүн Пруссин хилые таглахан байна. Илангала Сталинград шалар сохюулбанайнтаа нүүлээр немецүүд энэ райлоной бэхжүүлгын ашаагүй зузаад халан ба Ленинград шаларх тулалдаанда диндлэнэвэйнгээ нүүлээр улам онсоор батадханан байгаа юм.

Немецүүд яагаашье хадаа сухарихагүй гэжэ байхан байна Тээд хоёр дахин Герой Советскэ Союзай Маршал Черняховскийн сэрэгүүдэй урдахаа бузар немецүүд тэсээгүй—ажуухань ажуулжа, амины үлэрэн нэгэннинь ара тээшээ зугаадаха баатай болобо.

Олон үлэрэй дайн байлдаал хөбөнэй нүүлээр манай частнүүд Зүүн Пруссин хилэдэ тулажа ерөбэ. Урланай Германи! Манай алдартэ вангин Эхэ оронинь дөбнэжэ, арад олонинь бегоол барлаг болгохые хүснэн дайта хара немецүүдэй ланха харанхы нютагын харбайжа хүрэхөөр болоод байна. Ехэ буунуудшье вэшэгэнэшнэбэ. Манай хүсэтэ ехэ буунууд!.. Миномётчигүүд, пулемётчигүүд, автоматчигүүд—лабхар сохилтоор дайсаные сохино...

«Энэ харгы мнэнээ шалгагдахтай. Ахалагша лейтенант Петров». Ничэ бэшг харгы дээрмнай талаатай байна. Хэдыдэ энэ Петровой боесүүд энэ харгын мнэ абажа үрнэн байгаа юм? Харгын хоёр хажуугаарын танкые эсэргүүсэхэ мнэнүүд ябталатай байхан кирляпа шэнгээр харагдана. Манай ябагша харгы—парихан харгы. Гол харгыгаар артиллери, танкнүүд нубарина. Тээд манай танкнүүдтэ

★
Ахалагша лейтенант Жамсо ТУМУНОВ

★ ★ ★

харгышье хэрэгтэй бэшэ даа, хамаагүй даражал гарана. Хаана хатуу тулалдаан бэ, хаана Фрицүүд хатуугаар эсэргүүсэхэ—тэрээн тээшэ манай танкнүүд шуумайна.

Шабартай нарихан харгы Энэ харгыгаар немецүүд нэгэтэ бэшэ манай орон нютагай баянгые зөөдөг байгаа. Тээд нар урдуурьнь хүндээн урдахан Лепони гэжэ нарихан голдо хүрэхэ ерөхэдэ «Шамдаа, Германи, хүрэхэ ерөбөб»—гэдэг байгаа. Тээд мүнөө энээн тухай тэдэнэр бодоногүй, яажаб даа түргэн саашаа зугаахые хүснэ. Бидэ энэ Лепони гэжэ горхондонь хүрэхэ ерөбөбди. Унашьегүй наа ужархатай нимэ горхон байна. Горхонийн наада хажууда томо гэгшээр «СССР» гэжэ бэшэнэн, саада таладань «Германн» гэжэ тэмдэглэнэн—энэ Лепони гэжэ нарихан горхоор СССР, Германи хоёрой хоорондохн хила гарана.

Энэ горхоной гол дундань томо гэгшын столбо зоогоод, тэрэвдээ баруун тээшнэ заан хабтагай хадаа, хабтагай дээрээ—«Энэ даа—хараалта бузар Германи»—гэжэ бэшээтэй байба. Бэшгэйнь тодо гэшнэ! Сэжэдэ ехэ хүюун болоо. Бидэ Улаан Армийн изалтада хүчинэбди. Тээд баруун тээшээ хилэ нөбтөржа гарахадаа: «Үзэхэш, хараалта бузар Германи!» гэжэ хүн бүхэн досоогоо хэлэнэбди. Энэ зуура манай бодолдо немецүүдэй хандаргаан Смоленск, Минск, Харьков, Воронеж городууд ханагдана. Тээд баруун зүгтэ немецүүдэй бегоол болгогдохон манай түрэл хубүүд басагад, үбгэд хүшмэдые бодонобди. «Харюугаа абахаа ерөбди, хараал-

та бузар Германи!»

Гурба алхаад ябатарнай харгын хажууда швилагар улаан басаган гал түлэжэрхөөд өдөө шанажа байба. Дээгүүрынь номон хингайана, бороон дунана, тээд энэ басаганда хашалангүй. Хэдыдэ энэ ерээ юм, хэн энээнине асараа юм,—бү мэдэе. Хэлэхэ үгэнэ лэ: бүхэлн хүнн сурамшые гээгүй, үсгэлдэрэй халуун эдэ өдөзгүй гэнэ. Хэншье тухай хэлһыень.—бү мэдэе. Лаб лэ манай баатарнууд тухай хэлээ ёһотой.

Уна ууха аяга эринэбди. Тэрэ басаган гэвтэ уршагад гэжэ—болохогүй, унанинь хоротой—гэнэ. Тингээд тусгаар тогсоон сооноо «советскэ унан» гээд аршаан мэтэ тунгалаг уна хэжэ үгэбэ. Бидэ ундаа хараабэбди. Бороотойшые байгаа наань ундан хүрэхэл ябаха юм.

Харгын хажууда гурба дүрбэн гэрнүүд байна. Вүгэдэ түмэр хорботой. Фрицэй гэртнэ ороббди. Гарын тугалай хилээвэй зэргэ аад, аха бүхэнөө олон талалгатай. Үүдэнэйнь шөбхэ сүйн олон гэшнэнь. Суурга гэжэ дүүрэн. Бэе бэсынгээ юумын хайн лэ хузуулсадаг ха гэжэ бидэ хэлсэбэбди. Гэр байралы түрмэ мэтэ харалхы бүрэнхы, энэ тэндэн түмэр хаамагша. Фрицүүдые нүхэн соохи шовын гүлгэдүүдтэй жэшээхэдэ болоно. Бидэ тэрэ нүхэн хударын ороббди. Энэ нүхынь аюулгүй болгохын тулада шэрүүн тулалдаан хэрэгтэй. Бидэ энэ тулалдаанда ошожо ябанабди.

Нара орохын урдахаа нэгэ городто орожо ерөбөбди. Нэрэн шүдхэр гээ нэм даа—мартажархөөб. Баруун тээшээ ошонон харгын дэргэдэ «Кенигсберг, Берлин хүртэр» гэжэ бэшээтэй байба. Энэ бэшгэй хажууда Союзкинохроникын операторнууд съёмко хэнэ. Эдэнэй тархинь өрьешөнэн лянзатай—тившээшье

хараад тяс гүүлнэ, вишээ хараад тяс гүүлнэ. Машина, шина... Танкнүүд, танкнүүд. Ехэ буунууд... Тэртэ морьт Хуу баруулаа. Бүгэдэ модон набша намаагаар бүрхөөгдэнэ. Бүгэдэ дайралдаан аюудые дарахаар ябана... Нүртэй гэшнэнь!.. Ород, украинец, белорус, грузин—ялан яланай—ялтан бүринн хүнүүд, бүтэ Сталиной приказаар баруун шээ дэбхина.

Городойн ресторанай үүдтад гэдэргээ шарбашан хөбтөнэ. Гартань эмдэрхэй мика. Архи уужа байтараа рин таяа гүйтөө юм гү, али хуярумка байгаа юм гү—бү мэдэ. Тээ саана нөгэ гэгэн үтэл немецтэй зэргэлээд, эшэн урдаамнай хараад зотон. Бидэ ойгоо гутахандаа буруу рабабди.

Тануулша Иван Серекин шэ харгын хажуудан гурба оройдо хоргодожо хөбтэ хоёр фрицүүдые туугаад оро ерөбэ. Манай Иван Фриц ороодоо жаалан, залуухан, тэдэнхээ хүсэтэй. «Цэгэ пейнь аһаад ерөхэдэ гарч хуха буудахархөөб, тархиншье соо буудаха байгааб, асуулгынь абахада хэрэг гэжэ ханааб» гээд командэ элихэнэ. Тэрэн Фрицү штабта ябуулна.

Фрицүүд нүүлшнэгээ мүн архидажа, аргагүй ехээр гарлаад байхандаа харагшье наа амндыгаар шоршо эдижэрхөөд, бэсэ хэхэ дараа оложо ядан байхан хара рөөнөн нимэ байгаа ёһотой. Рахада нилээп муухай даа. Хай! Зориггоо мүнхэн, шар хатаалан, тингээшье наа хынгөө урда үдхэлөөд унахэн хара гайгаа табиагүй. Энэ табиашьегүй! Энээн табюулахын тулада—бултэ үгы хэхэ хэрэгтэй. Мориний хүлөөр дэбүүлжэ, танкн гэжээр даруулжа, бүүгаар дажа, нөлжээр сабшажа, жад хаджажа, харынь бэрхөөнэража, гайнын шадабаряараа суулжа, фрицүүдые үгы хэн манай хүсэтэ улаан сэрүраалта бузар Германиин зүрхуларын сохижо оробо. Иманай холо бэшэ!

Зүүн Прусси.

Таллинда партизан гэгээрэлэй байшан нээгдэбэ

Уншалгын залтай, урланой ба политическэ мянгааном дэбтэртэй библиотекэтэй тийна гэгээрэлэй байшан Таллинда нээгдэбэ. Лекционно соонь уласхоорондын байдалтай, Эсэгэ ороноо хамгаалдайнай фронт дээрэн байдалтай лекцинууд болоно. ВИА гэй Историин хураангы өткө ба «Советскэ Союзай Эсэгэ ноо хамгаалгын агуухэ тухай» нүхэр Сталиной шудалан үзэгшэдтэ тунш болгожо пропагандистуудта сультаи хэлдэнэ. (ТАСС).

Бүхн хүсээ фронтдо!

Петровско-Забайкальска метал лургическа заводой стальной И. М. Першин болбол завод соогоо эгээн эрхим хүдэлмэрийн гэжэ суурхадэг. Нүхэр Першин болбол булад хайлуулга түсэбөө сэг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэдэг байна. И. Бондарскийн фото. (ТАСС-эй фотоснимки).

Нүхэд малшад!
 Малажал үсхэбэрилхэ талаар республикычгаа ээгдэнги байдалые дары сагаа усадхахын тулада йшалхы ёһоор орыт!..
 (Түрүү малшадай республиканска зүблөөнэй хандллагаа).

Хангалтагүй бэлэдхэлтэй колхозууд

И. (Манай корреспондент) Үнгэрэгшэ жэлэй үбэлжэл хангалтагүй бэлэдхэлтэй дээрнээ адуу малаа хоо оруулхан колхозууд Хоо эдэн олон байха юм. Тээд, колхозууд үнгэрэгшэ жэлэйндүүнаа нургаал эбахын харин тэрэнээ дахяар байна.

Улаан олон колхозуудад тоологдохе «Улаан олон» сомоной Сталиной, Кировэй этэ колхозууд үбэлжэлгэдэ хангалтагүй бэлэдхэл дурсагдаша колхозуудай эрилэгшэд, тусхайлбал Жамсаралов, Тагаров, Шугааша нёдондойнгоо нургаал болгон, энэ жэлдэ дулаан үбэлжэлгэ бэлэдхэлтэ хайша хэрэгээр ган

даһан байха юм. Сталиной нэрэмжэтэ колхозой ферманууд байра байлалнуудаа үшөөл дутамагаар заһабарилхан байханаа гадна, зарим гүүртнүүдээрээ хоохироо обоолжо шадангүй, дэбисхэгшэ байна. Мүн мал өдөөлүүхэ хобто кормушканууд түхөөрэгдээдүй байһаар.

Тэрэшэлэн жэлөө жэлдэ адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб дүүргэдэггүй «Родник» колхоз үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлээр эхэхэн дутуутай байха юм. Тус колхозой хониной-товарна ферма байра байлалнуудаа ааар мүнөө хүртэр заһабарилжа дулаалаагүй байһаар. Үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлдэ наад түбэг тохёолдуулхан тус фермын даагша Б. Цыбиков хүдэмэриһөө гаргаглаба.

Адуу малаа тэжээхэ үбһе хо

лоомоор дутамаг байһанаа мэдэжэ байгаад, мүнөө хүртэр үбэлэй бэлшээр эмхидхэхэ хэмжээнүүдье хараалаагүй байһаар. Мүн хони, үхэрнүүдын тарган турхайнгаа хэмжээгээр бүлэглэжэ илгалдаагүй байха юм.

Тус аймаг соо элирээд байһан энэ дутуунууд бага хэрэг бөшэ. Мүнөө түрүүшын хүйтэн тулажа ерээ, Лиймэдэ энэ дутуунуудые дары усадхаха хэрэгтэ аймагай партийна, советскэ, газар тариалангай органууд эрид шанга хэмжээнүүдые хараалха зэргэтэй. Тийгээгүйнаа үбэлжэлгэдэ хангалтагүй бэлэдхэлтэй эдэ колхозуудай адуу малнууд үбэлэй хандинама хүйтэнэй дунда үргүүлжэ үхэхэ амууда дайрагдаха байна.

Ц. ГАРМАЕВ.

Бэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэргэхын түлөө

Үбэлжэлгэ эрхимээр эмхитэй түлөө социалистическэ мурьсөөндэ оролдохе Мухаршэбэрэй аймагай сомоной Калининэй нэрэмжэтэ колхозой малшад абаһаннуудаа хүндэтгэйгээр дүүргэ үхэрэй, тугалай байрлархим шавартайгаар заһабарилжа, Малайн бүхы байрларшалааха арилгагдажа даһан, хобто кормушканууд элэхэн байна. Адуу морилар тэрэшэлэн дулаанаар элэхэн байна. Элихитэй колхоз Иван Лаушкин гэгшэ 30

үхэрэй байра шэнээр түхөөрбө. Хониной-товарна фермын хүдэмэрилэгшэд эхэ хониной 5 байра, 620 хурьгадай багтахэ 2 байра түхөөрбэн байна. Ферма бүхэнийн үбэлдөө хүрэхэ тэжээлээ шэрээжэ бэлэдхэхэй.

Түрүү малшад энэ жэлэй үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлтэй хүдэмэридэ эдибхитэйгээр хабаадалжана байна. 10 жэлэй турша соо үргэлжэ мал харууналжа байһан Анна Золотарева гэгшэ 15 үнэс түрүүлжэ, бүхы түлүүрлэй хөрөлтогүйгээр ондо оруулаад, нэгэ тугал нэмэлтэ түлбэри абаха

болоо. Тэрэшэлэн хаалишан Акулина Кравцова гэгшэ хайн хүдэмэриһигөө түлөө нэмэлтэ түлбэри абаха болоһон байна.

Энэ колхоз малажалай фермын бүхы хүдэмэрилэгшэд «Бурят-Монгол АССР-эй хүдөө-ажалые Улам саашань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» СССР-эй Аралай Комиссарнарай Советэй тогтоолые бөөлүүлэн, үбэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэргэжэ, адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэн, ашаг олзынь арбидхаха уялгануудые абаһаар.

О. ГРИГОРЬЕВА.

Эдэ колхозуудһаа жэшээ абаха

Украины болон Кабанскын колхозлигуудай уряалаар түсэбһөө гадуур Улаан Арминь фондо тарья оруулаха патристическа хүдөөндө оролсоһон Хорин аймагай түрүү колхозууд гүрэнтэйгөө түргэн тоосоод, түсэбһөө гадуур тарья тусаажа байна.

«Красный партизан» колхозой членүүд гүрэнтэйгөө болзорһоо үрид тоосоод, түсэбһөө гадуур Улаан Арминь фондо 2.310 нүүд шэлэмэл тарья тусаажа. Тэрэшэлэн Лениной, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозууд илалтын фондо зөрмулан түсэбһөө гадуур 100—100 центнер тарья оруулхан байна. Ашангын сомоной «III Интернационал», дээдэ Курбын сомоной Калининэй нэрэмжэтэ колхозууд түсэбһөө гадуур Улаан Арминь фондо хэлэ-хэтэн центнер сээр тарья тусаажа.

Зүгөөр, тус аймагай колхозууд гүрэнтэйгөө түргэн тоосоожэ, түсэбһөө гадуур Улаан Арминь фондо хэлэ-хэтэн центнер тарья оруулаха аргатай байһан аат, энэ шухала хэрэгтэ хайна хэрэгээр хандаһан дээрнээ тарлабэлдхэл таһалдуулжа байна. Тарлагатай Улын, Курбын зарим колхозууд гүрэндэ тарья тусаагаһа илангаяа хожомдуулжа байха юм. Эдэ колхозууд тарьяуриалга, һурилалга, сохилгы таһалдуулһанаа боложо гүрэнтэйгөө нима удаан тоосоожэ байна. Мүн Ашангын сомоной Чанасвай, Шингэтын нэрэмжэтэ колхозууд тарья бэлэдхэл мүнөө хүртэр таһалдуулһаар.

Г. ЦЫДЕНОВ.

Заһабариллагдашад үндэр бүтээсэ туйлана

Кяхтын машинно-тракторна станциной заһабариллагдашад социалистическэ мурьсөөндэ бултааа оролсоод, үйлэдбэрийн үндэр бүтээсэнуудые туйлажа байна. МТС-эй заһабариллагдашад ноябрь соо түсэбһөө гадуур нэгэ трактор бэлэн болгоо.

Заһабариллагдашад дундахи мурьсөөндэ нүхэд Скобяев, Цыренжапова, Дондиков, Эринниева ба бусад түрүүлэнхэй. Эдэнэр үлэрэйшгөө нормонуудые үргэлжэ 150 процент дүүргэдэг байна.

Илалтын фондо

Верховно Главнокомандаагша нүхэр Сталиной агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин, XXVII жэлэй ойн үдэр хэһэн түүхэтэ элихэлдэ харюу болгон Эзлын аймагай Гэгээтын сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхозой членүүд фронтдо туһалха ябадалаа бүри эхэлхэхэ уялгануудые абаһан байна.

Тийн, эдэнэр илалтын фондо зөрмулан 150 пүүд тарья, 4 мори, 500 литр һу, 12 пүүд ноһо үгэхөөр шиндхэбэ.

Ц. РОДИСНОВ.

Хоёр МТС-үүдэй мурьсөөн

Верховно Главнокомандаагша нүхэр Сталиной агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин XXVII жэлэй ойдо хэһэн элихэлдэ харюу болгон Курбын машинно-тракторна станциной коллектив Ново-Брянска МТС-эй коллективые социалистическэ мурьсөөндэ уриба.

11-дэхи тракторна бригадын членүүд бригадырын нүхэр Ерофеев декабриин 1 хүртэр 2 трактор, нэгэ тракторна плуг заһабариллаар уялга абаат, тэрэнээ хэрэг дээрнэ бөөлүүлжэ байла. Мүн нүхэр Агильяной бригадын членүүд декабриин 1 хүртэр 2 СТЗ трактор заһабарилжа дүүргэхэ уялгана бөөлүүлхын түлөө һүни үдэргүй хүдэмэрилжэ байха юм.

Мүн Курбынхидэй уряао хүнтэтэйгээр хүлэжэ абаһан Ново-Брянска машинно-тракторна станциной коллектив трактор заһабарилгаа эршэмтэйгээр ябуулжа байна. Тимофей Шигинэй бригадын членүүд курбынхидые илахын түлөө үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа, ноябрь соо заһабариллаар түсэблэн тракторнуудаа бэлэн болгоо. Мүн бусалшые тракторна бригаданууд заһабарилгын хүдэмэри эмхитэйгээр ябуулжа байна.

Трактор заһабарилгы түргэн ба эрхим шаартайгаар үнгэргэхын түлөө мурьсөөн дурсагдаша хоёр МТС-үүдэй заһабариллагдашад түрүү һуурийн хойноһоо шамбай бушуугаар тэмсэл, үдэр сэрэхэ бүри үндэр бүтээсэнуудые туйлажа байха юм.

Үрһэнэй фонд байгуулгын ябаса тухай

(БМАССР-эй Наркомземэй шэнжэлэл)

Хөдө болон техвическэ органуудай үрһэнэй фондига республика дотор хангайлтгээр ябуулагдажа байна. Мүн 20-ой байдалаар республика колхозууд үрһе хааха үзбхэн 30 процент дүүргэ байба. Һүүлэй декада соо саалга оройдоо 6,4 процент байна. Кабанскын, Байгалын, Закаменэй, Тарбаганай, Иволгын, Прибайкальска, Шингэтай болон Мухаршэбэрэй туга үрһе хаалгын ябаса хангалтагүй. Эдэ аймаг үрһэнэй участогуудай туга мүнөө хүртэр дүүргэ Жэшээлхэдэ, Кабанскын ноябриин 20-ой мэдээ 200 гектарай тарьяа, Кударын аймагта 715 гектарай тарьяа сохигдоодүй байна.

Аймагуудай партийна, советскэ болон газар тариалангай эрилэгшэд үрһэнэй фондига соонь байгуулгын түлөө хэмжээнүүдые абана Кабанскын МТС-эй 12 гектар мийл 6 трактор Байгалын аймагай колхозууд

дэй тарья сохилго дээрэ хүдэмэрилнэ. Тэрэ мүртөө үдэртөө мийл хоёрһоо 6 гектар хүртэр сохидог байха юм.

Аймагай газарай табагуудые даагшад болон ахалагша агрономууд үрһе хааха тухайда хэдэн олон график захёодог байбашые тэрэнээ дүүргүүлжэ тухай анхардаггүй дээрнээ хоһон саархан дээрэ үлэдэг байна. Кабанскын аймагай колхозууд декада соо дунда зэргээр 5 мянган центнер үрһе хааха байһан аад, һүүлэй 10 хоног соо оройдоо 2 мянга 267 центнер хаагаа.

Байкало-Кударын аймагай Пункиной нэрэмжэтэ колхоз 1.500 центнер үрһе хааха байһан аад, мүнөө болтор нөгөшье центнер хаагаагүй байһаар.

Овошь, хартаабха болон бусад культурануудай үрһе хааха туга аймагуудай олонхи хүтэлбэрилэгшэд шухала анхаралаа тавьдаггүй байна. Тиймэдэ эдэ культурануудай үрһе хаалгын түсэб дүүргэхэ хагаашьедүй байха юм.

Үрһе хаалгын ааллар абаһан

шалтагаан юун дээрнээб гэхэдэ, аймагуудай хүтэлбэрилэгшэд болон колхозуудай түрүүлэгшэнэрэй 1945 оной хабарай тариалгы үрһөөр хангаха тухайда багаар табиһан дээрнээ болоно. Хори, Хэжэлгын аймагуудта бүхэлн декада соо үрһе хаалгаар нөгөшье ургалта болоогүй байха юм. Гадна, зарим аймагуудта, илангаяа Байкало-Кударын аймагта үрһэнэй участогуудай ургасые ондоо тээшэнэ гаргалалха ябадал үзэгдэнэ. Тус аймагай Шергинскэ сельсоветэй XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз үрһэнэй участоһаа абтаһан 84 центнер шенисэ Заготзерногой пунктда тусааһан байха юм.

Үрһе хааха тугаа правительствын болзорнууд үнгэржэ байна. Тиймэдэ, аймагуудай болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд үрһе хаалгын темпые шангайлаха тугаа шанга хэмжээнүүдые абаха үйлэгатай. Тийхэдэ тарья сохилгы түргэнөөр дүүргэхэ, үрһэнэй фондуудые бүри хаалхын түлөө доторойнтоо бүхы аргаболомжонууды хэрэглэхэ шухала. Үрһэнэй участогуудһаа абтаһан тарьяал ондоо ямаршы хэрэгсэлдэ

яабашы гаргалалдаха ёһогүй. Хэрбээ үрһэнэй участогуудһаа абтаһан тарьяан хүрэнгэдэ дугаад байгаа наань, гүрэнтэй тоосоого хэһэнэйнгээ һүүлээр юрэнхы тариалгыгаа ургасаһаа эрхим тарья үрһэнэй фондо хааха шухала. Үрһэнэй участогуудһаа сохигдоһон бүхы тарья дары сагаа сөбөрлөхэ хэрэгтэй. Гөбөшье, Кабанскын, Сэлэнгын, Кударын болон бусад аймагуудта хурагын тарья сохилго, сөбөрлөхэдэ хангалтагүй байха юм.

Сөбөрлөхэдэгүй тарья үрһэнэй тарьяан гэжэ—болохогүй. Тиймэ тула үрһэнэй тарья сөбөрлөхэ болон хаалга хоёрой хоорондо забһариллага гаргажа болохогүй байна. Бичурын аймагта 20 мянга 100 центнер үрһэнэй тарьян хаагдаһан байха юм. Тэрэшэлэн Зедын аймагта 9.130 центнер үрһэнэй тарьян хаагдаһан аад, сөбөрлөхөдөнгийн 230 центнер болоно. Республика дотор бүхы дээрнэ абаат хараала ноябриин 20-ой мэдээгээр хаагдаһан үрһэнэй мийл 33 процентны сөбөрлөхөн байха юм. Иичэ улаан темпые саашадаа тэсэһэгүй.

Үрһе сөбөрлөхэ хүдэмэри хаахаангүй үдэр һүнигүй эмхилхэжэ, 1945 оной тариалгада эрхим шаартай хүрэнгэ бэлэдхэе!

